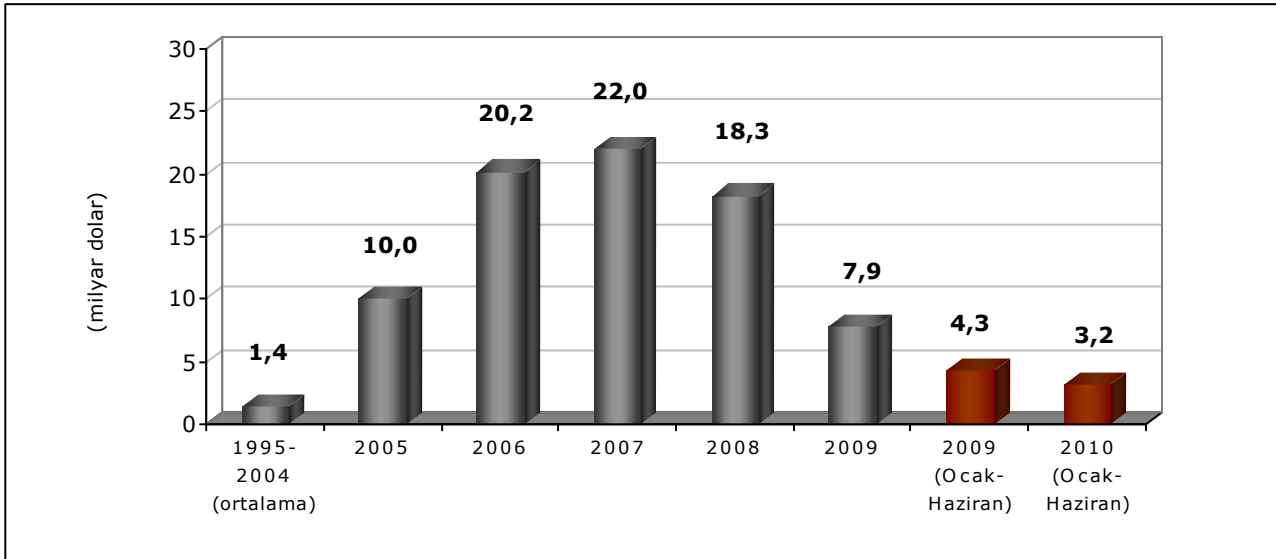


TÜRKİYE'YE ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIM GİRİŞLERİ 2010 YILI İLK YARISINDA 3,2 MİLYAR DOLAR OLDU

2010 yılının ilk yarısında, Türkiye'ye UDY girişleri 3,2 milyar dolar olmuştur. Bu rakam, geçtiğimiz yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında yüzde 25 düşüş anlamına gelmektedir.

Bu yılın başında uluslararası kuruluşların tahminleri ve global trendler ışığında, Türkiye'ye UDY girişlerinde 2010 yılında, 2009 yılına göre sınırlı bir iyileşme öngörülüyordu. Nitekim global UDY akışlarında pozitif sinyaller görülmeye başlanmış ve dengeli olmasa da bir toparlanma gözlenmeye başlanmıştır. Ancak Türkiye'ye UDY girişlerinde yılın ilk yarısındaki zayıf performans, yılsonundan önce büyük ölçekli bir giriş olmadığı takdirde, 2009 yılının da altında kalarak 7 milyar doları aşamayabileceğini gösteriyor.

Türkiye'ye Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişleri



Kaynak: TCMB

*gayrimenkul alımları dahil

2010 yılının ilk yarısında Türkiye'ye 3,2 milyar dolarlık UDY girişinin 1,8 milyon dolarını net doğrudan yabancı sermaye girişleri, 1,4 milyar dolarlık kısmını ise yurtdışında yerleşik kişilerin gayrimenkul alımları oluşturmuştur.

Türkiye'ye Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişlerinin Dağılımı							
	2005	2006	2007	2008	2009	2009 (Ocak- Haziran)	2010 (Ocak- Haziran)
Sermaye (Net)	8.134	16.982	18.394	14.698	5.931	3.238	1.634
Giriş	8.535	17.639	19.137	14.733	6.013	3.245	1.644
Çıkış	-401	-657	-743	-35	-82	-7	-10
Diğer Sermaye (Net)	56	281	727	634	147	256	166
Gayrimenkul (Net)	1.841	2.922	2.926	2.937	1.782	776	1.422
Toplam	10.031	20.185	22.047	18.269	7.860	4.270	3.222

Kaynak: TCMB

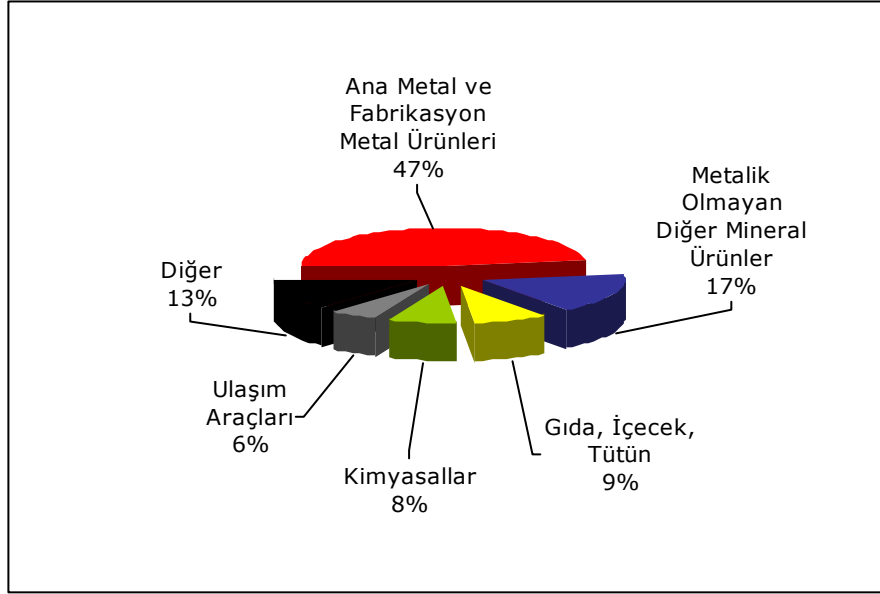
İlk yarıda **enerji** (elektrik, gaz, su) sektörü yüzde 25,8 pay ile en fazla UDY girişinin olduğu sektör olurken; **imalat sanayi** yüzde 22,8 pay ile en fazla sermaye girişinin olduğu ikinci alan olmuştur.

Türkiye'ye UDY Girişlerinin Sektörel Dağılımı							
Sektörler (Milyon Dolar)	2005	2006	2007	2008	2009	2009/ Ocak- Haziran	2010/ Ocak- Haziran
Tarım, Ormanlık, Balıkçılık	7	6	9	41	43	23	14
Sanayi	829	2.100	5.116	5.151	3.653	2.265	880
Madencilik	40	122	337	152	213	42	81
İmalat	785	1.866	4.211	3.931	1.713	755	375
Elektrik, gaz, su	4	112	568	1.068	1.727	1.468	424
Hizmetler	7.699	15.533	14.012	9.541	2.317	957	750
Finans	4.018	6.957	11.662	6.069	497	259	207
İnşaat	80	222	285	331	277	81	203
Toptan Perakende Ticaret	68	1.166	165	2.084	404	228	123
Gayrimenkul, Kiralama Faaliyetleri	29	99	560	656	559	257	77
Ulaştırma, Depolama, Haberleşme	3.285	6.696	1.117	170	382	99	68
Diğer Hizmetler	219	393	223	231	198	33	72
Toplam	8.535	17.639	19.137	14.733	6.013	3.245	1.644

Kaynak: TCMB

Geçtiğimiz yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında **imalat sanayinde** UDY girişleri yarı yarıya azalmıştır. İmalat sanayi genelinde, **ana metal ve fabrikasyon metal ürünleri** alanındaki girişler yüzde 47,5 payla birinci sırada yer alırken, metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı yüzde 17,3 ve gıda -içecek-tütün ürünleri ise yüzde 8,5 pay ile takip eden diğer başlıca imalat sanayi alanları olmuştur.

2010 Yılı İlk Yarısında İmalat Sanayine Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişlerin Dağılımı

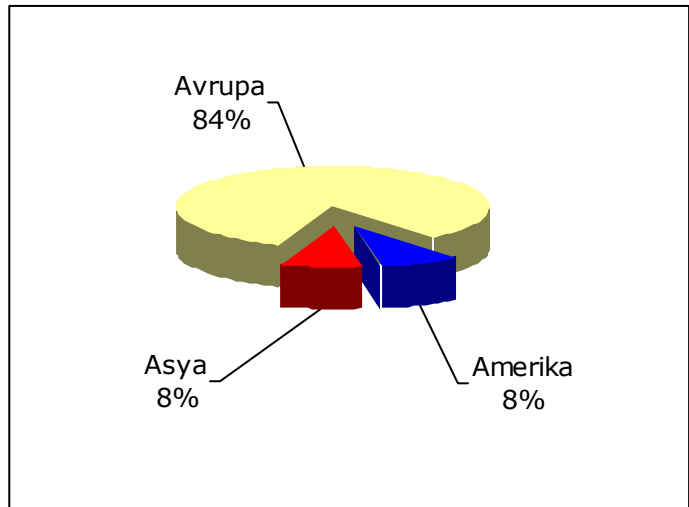


Kaynak: TCMB

2010 yılının ilk yarısında Türkiye'ye en fazla UDY girişini sağlayan ülkeler **Çek Cumhuriyeti, Fransa, Hollanda, İngiltere** ve **Lüksemburg** olmuştur. İlk yarıda UDY girişlerine bölgesel olarak bakıldığında; **Avrupa** ülkelerinin girişlerin yüzde 84'ünün kaynağı olduğu görülmektedirken, Amerika ve Asya ülkelerinin yüzde 8'er payı bulunmaktadır.

2010 Yılı İlk Yarısında Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişlerinin Ülke ve Bölgeler İtibari ile Dağılımı

2010 / Ocak-Haziran	UDY Girişleri (milyon \$)	Pay (%)
1 Çek Cum.	295	17,9
2 Fransa	236	14,4
3 Hollanda	172	10,5
4 İngiltere	134	8,2
5 Lüksemburg	132	8,0
6 Almanya	110	6,7
7 ABD	80	4,9
8 Avusturya	62	3,8
9 İspanya	62	3,8
10 Kanada	54	3,3
Diğer	307	18,5
Toplam	1.644	100,0



Kaynak: TCMB

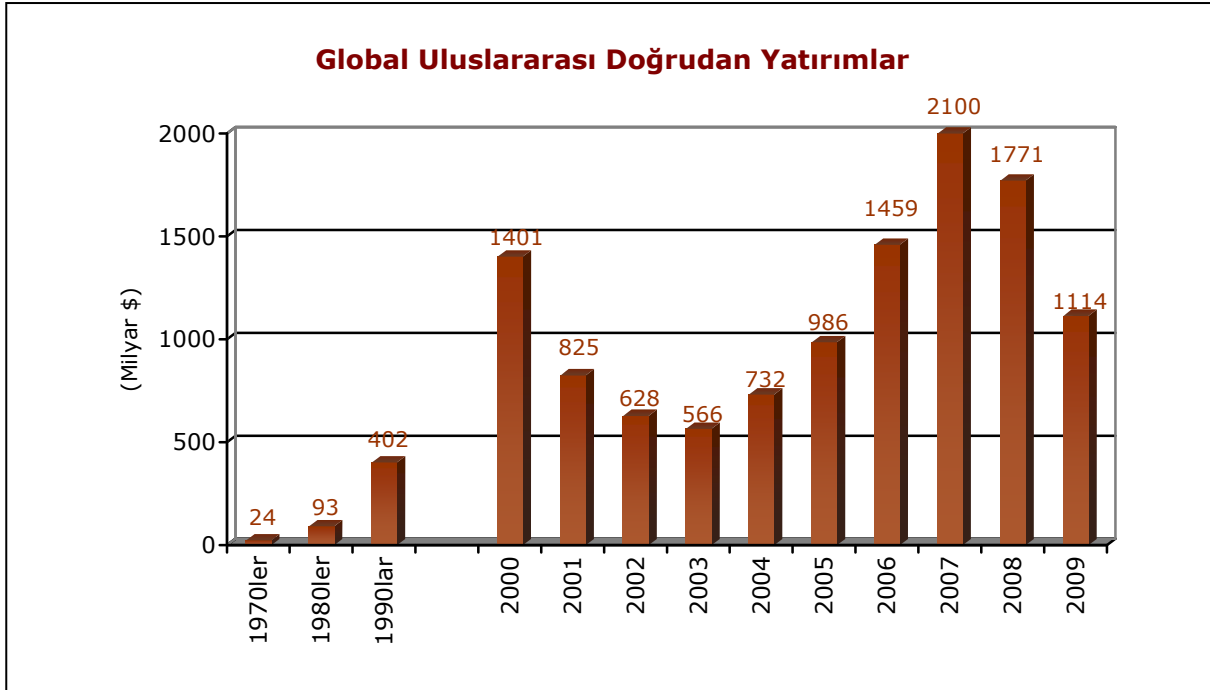
Hazine Müsteşarlığı verilerine göre, Türkiye'deki toplam **uluslararası sermayeli şirket** sayısı ise, Ocak-Haziran 2010 döneminde eklenen 1.383 şirket ile birlikte, 25,055'e ulaşmıştır. Türkiye'deki **UDY stoğunun** ise 2010 Mayıs ayı itibari ile 138,2 milyar dolar olduğu görülmektedir.*

Deloitte Türkiye'nin 2010 yılı ilk yarısında gerçekleşen **birleşme ve satınalma (B&S) işlemlerine** ilişkin açıklamasına göre, toplam değeri yaklaşık 4,5 milyar dolar olan 75 adet işlem gerçekleşmiştir. 2009 yılında krizin etkisiyle oldukça durgunluk yaşanan işlemlerde 2010 yılı ilk yarısında bir miktar hareket gözlemlenmiştir. Beklenti, yıl sonu itibari ile toplam işlem hacminin 10 milyar doların altında gerçekleşeceği yönündedir. Uluslararası yatırımcıların işlemlerdeki payı ise %25 ile sınırlı kalmış olup, enerji ve finansal hizmetler alanlarında yoğunlaşmıştır.

GLOBAL TRENDLER

Dünyada diğer pek çok ülke ile birlikte aynı zamanda YASED tarafından açıklanan UNCTAD 2010 Dünya Yatırım Raporu, 2009 yılının kesinleşmiş global verilerini ve Türkiye'nin karşılaştırmalı olarak performansını ortaya koymuştur.

Krizin etkilerinin tam olarak yansımadağı 2008 yılında, global UDY girişlerinde düşüş %16 ile sınırlı kalmıştı. 2009 yılında ise daha keskin %37'lik bir düşüş olmuş, UDY girişleri dünya genelinde 1,1 trilyon ABD Dolarına gerilemiştir. Türkiye'ye UDY girişlerinde ise 2008 yılında düşüş %18 iken, 2009 yılında bir önceki yıla oranla %58 düşüşle global girişlerdeki düşüşün oldukça üzerinde bir oranda 7,6 milyar dolara gerileme gerçekleşmiştir.



Kaynak: UNCTAD

* Gösterge niteliğindeki aylık yurtiçi doğrudan yatırım stokları yıl sonu verilerinin piyasa fiyatları ve kur değişimleri dikkate alınarak yeniden değerlendirilmesi ve ödemeler dengesi istatistiklerinde yer alan akım verilerin ilave edilmesiyle hesaplanmaktadır.

2009 yılında en fazla UDY çeken ilk beş ülke ABD, Çin, Fransa, Hong Kong ve İngiltere olmuştur. Türkiye çektiği 7,6 milyar dolarlık UDY ile en çok yatırım çeken ülkeler arasında 32. sırada yer almıştır. Türkiye, gelişmekte olan ülkeler arasındaki sıralamada ise 15. sırada yer almıştır. Türkiye 2008 yılında genel sıralamada 20., gelişmekte olan ülkeler arasında ise 9. sırada yer almıştı.

Global UDY girişlerindeki **düşüşün nedenlerinin** temelinde küresel krizin daralttığı finansman olanakları ile ilişkili olduğu görülmektedir. Bu nedenle yatırımlar, şirketler arası borçlanma ve yeniden yatırıma dönüşen kazançlar, çokuluslu şirketlerin yabancı bağlı ortaklıklarının kârlarında, B&S işlemlerinde azalma görülmüştür. Gelişmekte olan ülkelerin hem girişler hem de çıkışlardaki payları önemli ölçüde artmış, dolayısıyla düşüşün daha da keskin olmamasında gelişmekte olan ülkelerin performansı önemli rol oynamıştır.

2009 yılında UDY girişleri gelişmiş ülkelerde %44 düşüşle 566 milyar dolara, gelişmekte olan ülkelere ise %27 düşüşle 548 milyar dolara gerilemiş ve gelişmiş bölgelerin doğrudan yatırımlardan aldıkları pay azalırken, gelişmekte olan bölgelerin payları artmıştır. Avrupa, UDY girişlerinden en fazla pay alan bölge olmuştur. Gelişmekte olan bölgeler arasında ise geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi Güney ve Doğu Asya öne çıkmıştır. Türkiye, raporda Batı Asya ülkeleri arasındadır ve bu yıl bölgesinde 3. sırada yer almıştır. Bölgede Suudi Arabistan 1. sırada, Katar 2. sırada yer almıştır. 2009 yılında Türkiye'ye UDY girişlerinde yaşanan düşüşte, B&S işlemlerinde görülen önemli azalma ve ihracat odaklı sektörlerde kriz dolayısı ile yaşanan daralma etkili olan en önemli kanallar olmuştur.

Dünyada **uluslararası B&S işlemlerinin** toplam değeri 2009 yılında bir önceki yıla oranla %65 azalarak 250 milyar dolara gerilemiştir. 2009 yılında 1 milyar dolar ve üzerinde değere sahip 108 adet uluslararası B&S işlemi gerçekleşmiştir. Yeni (greenfield) projeler tarafında ise UNCTAD'ın kaynak gösterdiği Financial Times fDi Markets verilerine göre, 2009 yılında açıklanan ve gerçekleştirilen toplam 13.727 greenfield proje bulunmaktadır. Bunlardan 6249'u gelişmiş ülkeler, 7478'i gelişmekte olan ülkelere yönelmiştir. Türkiye 153 proje ile proje sayısı bakımından 25. sırada yer almıştır.

2009 yılı itibari ile **global UDY stoğu** 17,7 trilyon dolar olmuştur. ABD ve Fransa en fazla UDY stoğuna sahip ülkelerdir. En fazla stoğa sahip gelişmekte olan ülkeler ise Hong Kong, Çin, Brezilya, Singapur, Meksika, Brezilya ve Rusya'dır. Gelişmekte olan ülkelerin toplam stoktaki payı %30 iken, Türkiye 77,7 milyar dolarlık stoğu ile 39. sırada yer almıştır.

UNCTAD 2010 Dünya Yatırım Raporu'nun orta vadeye yönelik **UDY beklentileri**, temkinli bir iyimserlik içermektedir. UDY'nin 2008 yılındaki seviyesine ancak 2012 yılında, tahmini olarak 1,6-2 trilyon ABD Doları aralığında, geri dönebileceği öngörülmüyor. Bu tahmin, yine de, 2007'de gerçekleşen 2,1 trilyon ABD Dolarlık zirveden daha düşük. 2010 yılında makroekonomik koşullarda, şirket kârlarında ve borsa değerlerinde gözlemlenen kademeli iyileşmenin önümüzdeki birkaç yıl boyunca, yenilenen güveni destekleyerek devam etmesi bekleniyor. Çok uluslu şirketlerin uluslararası alanda büyümeyi sürdürme niyetleri, 2011 ve 2012 için daha sağlam görünmektedir. UDY'deki iyileşmenin öncelikle sınır ötesi B&S'lerde olması muhtemeldir. Birkaç endüstrideki yeniden yapılanma ile birlikte global kriz sırasında kurtarılmış olan şirketlerin özelleştirilmesi, çok uluslu şirketler için sınır ötesi B&S fırsatları yaratmaya devam edecektir. Gerçekten de, söz konusu B&S'ler, geçen yıla oranla, 2010'un ilk beş ayında %36 artmıştır.

Ancak, UDY'nin toparlanacağına ilişkin bu senaryo kesin olmaktan çok uzaktır. Riskler arasında, ekonomik iyileşmenin kırılganlığı, finansal düzenleyici reformların etkilerinin belirsizliği, yapısal makroekonomik dengesizlikler (örneğin, pek çok gelişmiş ülkedeki bütçe açıkları ve kamu borçları), kredilere sınırlı erişim, borsa ve kur piyasalarındaki dalgalanmalar ve bazı ülkelerdeki yatırımları etkileyen muhtemel korumacı önlemler bulunmaktadır.

ULUSLARARASI ENDEKSLERDE TÜRKİYE

ENDEKS	YILLAR İTİBARI İLE TÜRKİYE'NİN SIRALAMALARI								DEĞİŞİMİN YÖNÜ
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
World Bank İş Yapma Kolaylığı Endeksi	-	-	-	84	91	60	63	73	↓
UNCTAD Dünya Yatırım Raporu UDY Girişi Sıralaması	52	37	22	17	25	20	32		↓
AT Kearney UDY Güven Endeksi	24	-	13	-	20	-	-	23	↓
WEF Küresel Rekabetçilik Endeksi	65	66	66	58	53	63	61		↑
IMD Küresel Rekabetçilik Endeksi	48	46	39	43	48	48	47	48	↓
Transparency International Yolsuzluk Algılama Endeksi	77	77	65	60	64	58	61		↓

Kaynaklar

- Merkez Bankası
Ödemeler Dengesi İstatistikleri
www.tcmb.gov.tr
- Hazine Müsteşarlığı
Uluslararası Doğrudan Yatırımlar Raporu
www.hazine.gov.tr
- Deloitte Türkiye Basın Bülteni (08.07.2010)
www.deloitte.com.tr
- UNCTAD
Dünya Yatırım Raporu 2010
www.unctad.org/wir
- Uluslararası Endeksler
 - o World Bank Doing Business - www.doingbusiness.org
 - o UNCTAD - www.unctad.org
 - o AT Kearney - www.atkearney.com
 - o World Economic Forum - www.weforum.org
 - o Institution for Management Development - www.imd.ch
 - o Transparency International - www.transperancy.org

YASED – Uluslararası Yatırımcılar Derneği
www.yased.org.tr

